

Rotterdamsch Leeskabinet

JAARVERSLAG 2021

Verslag van de Hoofdcommissie van de Vereniging Rotterdamsch Leeskabinet, uitgebracht aan de Algemene Ledenvergadering, 14 oktober 2022

Feiten & Cijfers

- *Het tweede coronajaar beperkte de dienstverlening opnieuw in hoge mate*
- *Ruim 1.150 nieuwe boeken aangeschaft*
- *Ongeveer 80 nieuwe titels collectie Grenzeloos Lezen*
- *Collectie Reading Without Borders geopend in Erasmus University College*
- *Geschonken: 1.589 boeken, door particulieren en organisaties*
- *155 abonnementen op periodieken*
- *Twee vitrinepresentaties*
- *Van Rijckevorsel bibliotheek in kaart gebracht*
- *Ruim 6.800 boeken uitgeleend*
- *Ruim 250 boeken uitgeleend via 'interbibliothecair leenverkeer'*
- *54% uitleningen naar leden, 40% studenten en medewerkers EUR*
- *YouTube kanaal met 6 nieuwe interviews*
- *1.500 kijkers interview Erasmus biografe Sandra Langereis*
- *Gestage groei bereik sociale media Facebook en Instagram*
- *Aantal leden 917*
- *7 nieuwsbrieven gestuurd naar ruim 900 adressen*
- *Farina Rodjan nieuwe administratief medewerker*
- *Een positief financieel resultaat van €7.678*

Inleiding

Na het moeilijke coronajaar 2020 stond 2021 opnieuw in het teken van de pandemie. Zoals in andere sectoren van de samenleving belemmerde Covid-19 de normale dienstverlening. Vooral het niet kunnen organiseren van lezingen en andere activiteiten in aanwezigheid van bezoekers werkte negatief uit op het Leeskabinet. Het had onder meer tot gevolg dat het Leeskabinet veel minder zichtbaar was in het Rotterdamse culturele leven, dat overigens sowieso meer op een waakvlammetje leek.

We hebben de beperkingen proberen te ondervangen door een aantal studio-interviews met schrijvers te organiseren, zonder publiek, en die beschikbaar te stellen op het YouTube-kanaal van het Leeskabinet. Bijkomend voordeel hiervan is het langduriger en veel groter bereik dan dergelijke interviews überhaupt hadden gehad wanneer ze eenmalig, in een zaal met publiek, zouden zijn gehouden. Zo trok het interview met Sandra Langereis over haar prijswinnende Erasmusbiografie maar liefst 1500 kijkers. Zie voor de onderwerpen en de kijkcijfers de betreffende paragraaf.

Een andere meevaller voor het Leeskabinet was de aanwijzing van de Universiteitsbibliotheek als essentiële voorziening op de campus door het College van Bestuur, waardoor de leeszaal, en dus ook het Leeskabinet, open kon blijven, zij het met beperkte toegankelijkheid en verminderde openingstijden.

Niettemin hebben de pandemie en de onveiligheid die door veel van onze oudere leden werd gevoeld, gezorgd voor een afgenomen gebruik en een vermindering van het aantal betalende leden. De verhoging van de contributie – die jaren gelijk was gebleven en al voor de coronapandemie was voorbereid – heeft daarna gelukkig slechts beperkt negatief effect gehad, maar zorgde wel voor ongeveer gelijkblijvende inkomsten.

De medewerkers van het Leeskabinet werkten een groot deel van de werktijd vanuit huis. De reguliere processen rond acquisitie, catalogisering en boekverwerking konden niettemin gewoon doorgang vinden. Van de mogelijkheid om nieuwe boeken direct van de inzagetafels te lenen, in plaats van ze eerst te moeten reserveren, werd ruim gebruik gemaakt.

Nadat in 2020 de samenwerking tussen het RLK en Erasmus University College (EUC) was voorbereid, werd in 2021 daadwerkelijk begonnen met het vormen en plaatsen van een collectie boeken Reading without Borders in de bibliotheek van het EUC. De opening van de collectie wereldliteratuur in Engelse vertaling op 2 november werd enthousiast bijgewoond door studenten en medewerkers van het College. De samenwerking met de Erasmus School of History, Culture and Communication (ESHCC) werd voortgezet, waarbij de Leeskabinet-vitrine in het faculteitspand werd vernieuwd en Berrie Vugts docent Naomi Oosterman interviewde.

1. Beleid

Zoals in 2020 konden ook dit jaar de accenten uit de beleidsnota – erfgoedcollectie, communicatie en band met de stad – slechts beperkt worden uitgevoerd. De online interviews namen de plaats in van publiekslezingen, de samenwerkingen met collega-instellingen waren op het niveau waakvlam. Aan de erfgoedcollectie werden wel resultaten bereikt, overigens slechts deels met een publiek karakter. De Van Rijckevorsel bibliotheek, die zo belangrijk was en is voor het Leeskabinet, werd verder gereconstrueerd, wat resulteerde in een uitgebreid artikel in het *Jaarboek voor Nederlandse Boekgeschiedenis* en de jaarlezing door bibliothecaris Roman Koot.¹

Ook werd de collectie losse kaarten en plattegronden van Rotterdam onder de loep genomen. Een eerste globale inventarisatie leidde tot een artikel in het cartografisch vakblad *Caert-Thresoor*.²

Organisatie en taken medewerkers

De in 2020 ingevoerde organisatieverandering, waarbij het RLK organisatorisch onderdeel werd van de afdeling Collecties van de Universiteitsbibliotheek, leidde tot enkele aanpassingen in de takenpakketten van de medewerkers. De administratie van de tijdschriftabonnementsen en de organisatie van het bindwerk werden ondergebracht bij andere medewerkers uit de afdeling Collecties van de UB, waardoor Farina Rodjan, de opvolger van Anette Barreto, die in maart met pensioen ging, zich kon concentreren op de leden- en de financiële administratie. Het beheer van een deel van de abonnementsen werd bovendien aan het einde van het jaar ondergebracht bij de organisatie EBSCO, wat tot een verlichting van de taken moet gaan leiden. De takenpakketten van de andere medewerkers werden licht aangepast. De verwerking van nieuwe aanwinsten gebeurt nu voor een groot deel bij het team Registratie. Roman Koot nam zoals eerder afgesproken een grotere rol bij de acquisities en het inhoudelijk beheer van de bijzondere collecties van de UB.

2. Collectie

Acquisitie en catalogisering

In 2021 werden ruim 3.000 banden toegevoegd aan de catalogus, bijna 1.000 meer dan in 2020. Daarvan waren 1.158 aangekocht en 1.589 geschonken door particulieren en organisaties. Enkele honderden banden kwamen nog uit de oude collectie schenkingen, voornamelijk tijdschriften. Het grote aantal schenkingen (1.589 tegenover 419 in 2020) wordt deels verklaard uit de verwerking van de omvangrijke collectie op het gebied van humor en light verse die Vic van de Reijt eind 2020 aan het Leeskabinet schonk (zie het jaarverslag over 2020). In de collectie Grenzeloos Lezen/Reading without Borders werden 80 nieuwe titels opgenomen.

Bijzondere collecties

In 2021 zijn enkele bijzondere publicaties verworven, deels door aankoop, deels door schenking. De aankopen betroffen merendeels boeken met betrekking tot (literair) Rotterdam, waarvoor dekking werd gevonden in het bestemmingsfonds Van der Pot.

Een bijzondere aanwinst was een collectie Surinaamse poëzie, verworven van Fresco Sam-Sin. Deze verwerving hiervan werd mogelijk gemaakt door de UB Bijzondere Collecties. De publicaties worden

---

¹ Roman Koot, 'De Van Rijckevorsel bibliotheek in het Rotterdamsch Leeskabinet', *Jaarboek voor Nederlandse Boekgeschiedenis* 28 (2021), pp. 223-258. Open access: <https://doi.org/10.5117/JNB2021.010.KOOT>. De lezing is terug te zien op: <https://www.youtube.com/watch?v=HvTPwxKUyv0>.

² Roman Koot, 'Collecties Nederlandse kaarten: het Rotterdamsch Leeskabinet', *Caert-Thresoor* (2021) nr. 4, pp. 30-31.

opgenomen in de collectie van het Leeskabinet, gedigitaliseerd en vanaf 2022 als basis gebruikt voor literair-culturele activiteiten in Rotterdam.

Er werd grote voortgang geboekt bij het reconstrueren van de bibliotheek van Elie van Rijckevorsel, zie daarvoor de publicatie en de lezing door de bibliothecaris. Ook werd een eerste inventarisatie van de collectie kaarten en plattegronden van Rotterdam uitgevoerd. Deze kaarten komen uit schenkingen door notaris en amateurhistoricus L.J.C.J. van Ravesteyn (1940) en de erven van J.J. Walters (1971), die van 1869 tot 1919 adjunct-bibliothecaris was van het Leeskabinet.

In de rubriek Uitgelicht in de Nieuwsbrief werden de volgende bijzondere publicaties uit de collectie belicht:

- W.R. van Hoëvell, *Slaven en vrijen onder de Nederlandsche wet* (1854)
- James Hall Nasmyth en James Carpenter, *Der Mond betrachtet als Planet, Welt und Trabant* (1880)
- De bibliofiele uitgaven van Stichting De Roos
- Clarence K. Streit, *Hafiz in Quatrains. A transfusion presenting the spirit of the Persian poet* (1964)
- Koos Speenhoff, *Zeven dagen oorlog* (2021)
- C.B. Vaandrager, *A foggy day in Rotterdam* (1976)
- *De Nieuw Amsterdam* (1938)

Schenkeningen

Naast een groot aantal kleinere schenkingen mochten wij ons verheugen in een grote schenking door oud-medewerker en vrijwilliger Margriet van Duin van boeken met betrekking tot Rotterdam. De Rotterdam-collectie kon daardoor weer verder worden aangevuld. Reeds aanwezige boeken werden bestemd voor de boekenmarkt, die helaas vanwege de coronasituatie in 2021 nog niet kon worden georganiseerd. Ook uit schenkingen van onder anderen Jan van Soest, Teun Potjewijd, Christiaan Melissen en Wilbert Smulders werden vele titels gereserveerd voor de boekenmarkt.

Tijdschriften

Om de administratieve last van het beheer van de tijdschriftabonnementen te verlichten, is in 2021 besloten de abonnementen op reguliere tijdschriften onder te brengen bij EBSCO, met ingang van 1 januari 2022. Deze distributeur verzorgt al enkele jaren de abonnementen van de UB. De meerkosten bleken beperkt. Het RLK heeft relatief veel bulletins van verenigingen e.d., voor deze publicaties blijft het RLK zelf de contacten en de administratie verzorgen. Deze overgang was een mooi moment om het abonnementenbestand onder de loep te nemen. Enkele abonnementen werden beëindigd vanwege de hoge kosten en het beperkte of zelfs non-existente gebruik, enkele tijdschriften waren inmiddels opgehouden te bestaan. Per 1 januari 2022 bedraagt het aantal abonnementen 155, tegen 170 het jaar ervoor. De administratie van de abonnementen en het bijhouden van de tijdschriftenrekken in de leeszaal worden verzorgd door het team Registratie, het verzamelen en (laten) inbinden van de jaargangen wordt uitgevoerd door de medewerkers van de Magazijnen.

Collectiebeheer

In 2021 werd een begin gemaakt met het inventariseren van de fysieke staat van de boeken in de bijzondere collecties. Deze schade-inventarisatie zal op termijn leiden tot een conserverings- en restauratieplan. Hiervoor werden afspraken gemaakt met een boeken- en papierrestaurator. Voor de financiering is dekking gevonden in het Programma Bijzondere Collecties van de UB.

Mondjesmaat zijn kwetsbare boeken van het gewone magazijn verplaatst naar het Specifiek depot, met name boeken uit de Van Rijckevorsel bibliotheek.

3. Dienstverlening

Vanwege corona was het Leeskabinet beperkt open. Rondkijken in de open opstelling, op de tafels met nieuwe boeken en de rekken met nieuwe tijdschriften was pas vanaf juni weer mogelijk, tot die tijd dienden boeken tevoren gereserveerd te worden. Niettemin was het verheugend dat het Leeskabinet als locatie binnen de Universiteitsbibliotheek toegankelijk kon blijven, zij het dus met beperkingen. Vanaf juni konden de boeken op de aanwinstentafels direct, zonder reservering vooraf, geleend worden. In september werden de stoelen teruggeplaatst in de nis van het Leeskabinet en verviel de mondkapjesplicht.

Een succes werden de verrassingstasjes: wie dat wilde kon een linnen leeskabinet-tas aanvragen, gevuld door de medewerkers van het Leeskabinet met vijf verrassende boeken in genres naar keuze.

Halverwege het jaar peilden wij de belangstelling voor een bezorgservice. Om de leden die vanwege corona liever niet naar de bibliotheek kwamen, toch van dienst te zijn, overwoog het RLK een bezorgservice in te richten. Er kwam slechts een enkele positieve reactie, bovendien was vanaf juni de bibliotheek al weer redelijk veilig te bezoeken, waardoor de urgentie wegviel.

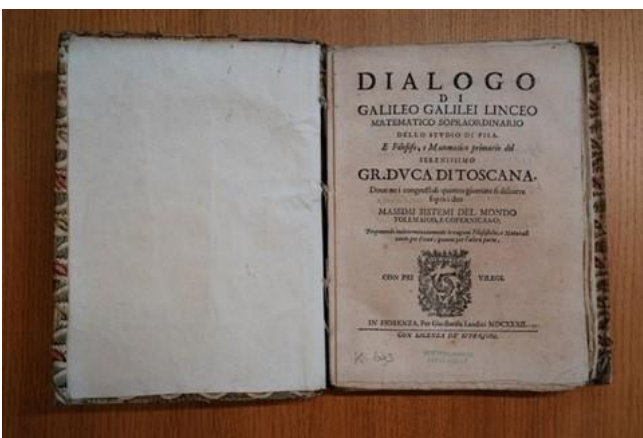
Vitrinepresentaties

Tot september liep nog de tentoonstelling *Worldviews: books of oppression and empowerment*. Onder deze noemer werden boeken getoond die het belang van de bibliotheek als werkplaats van ideeënvorming door de geschiedenis heen onderstrepen. De tentoonstelling presenteerde thema's als wetenschap, religie, politiek, kolonialisme en ging in op de niet zelden navrante gevolgen die de hiermee samenhangende wereldbeelden hadden en nog steeds hebben voor de plek van de mens in de wereld. Vertrekpunt vormde een zeer zeldzaam boek uit de Van Rijckevorsel collectie van het Leeskabinet van Galileo Galilei dat het zeventiende-eeuwse wereldbeeld volledig op zijn kop zette: *Dialogo sopra i due Massimi Sistemi del Mondo Tolemaico e Copernicano* (1632).

Vanaf september presenteerden wij de tentoonstelling *Uitnodiging tot de reis: geïllustreerde boeken rond 1900 als reissouvenir*. Het Leeskabinet heeft een groot aantal van dergelijke, vaak luxueus uitgevoerde boeken in de collectie. De boeken waren bedoeld als souvenir voor de reiziger. Toen de reiziger nog niet zelf alles fotografisch kon vastleggen, hielpen de boeken en boekjes met illustraties van stadsgezichten, monumenten en landschappen om de herinnering aan een vakantiebestemming (bij thuiskomst) levend te houden. Tegelijkertijd stimuleerden de boeken het verlangen om (opnieuw) op reis te gaan en nieuwe ervaringen op te doen. De tentoonstelling bevatte fraaie boeken over Italië, een van de meest geliefde bestemmingen, over andere Europese landen en steden, maar besteedde ook aandacht aan de cruise, met onder meer een recent verworven eigengemaakt gidsje van de Rotterdamse familie Veder voor een familiecruise door het Middellandse Zeegebied.

Van deze tentoonstelling maakten wij een online expositie, in een Engelse versie: [Invitation to the Voyage: illustrated books from around 1900 as tourist souvenirs](https://express.adobe.com/page/KQVP4pCxphzVR/) [https://express.adobe.com/page/KQVP4pCxphzVR/]. Het is de bedoeling om in de toekomst vaker dergelijke online tentoonstellingen te maken.

Galileo Galilei in vitrinetentoonstelling Worldviews: books of oppression and empowerment

Titelbeeld van de vitrinetentoonstelling Uitnodiging tot de reis: geïllustreerde boeken rond 1900 als reissouvenir

Uitleen

In 2021 werden 6.812 items uitgeleend, een lichte stijging ten opzichte van het eerste coronajaar 2020, toen er 6.343 publicaties werden geleend. De leden namen 54 procent van het aantal uitleningen voor hun rekening (2020: 53 procent), de studenten en medewerkers van de universiteit 40 procent (2020: 43 procent). Het interbibliothecair leenverkeer was goed voor 4 procent van het aantal uitleningen (2020: 3 procent). Het aantal unieke leners daalde licht van 985 naar 928.

Leengedrag leden versus EUR

De uitleencijfers naar genre laten deels een verschillend leengedrag zien tussen leden van de vereniging en studenten en medewerkers van de universiteit. De uitkomsten komen grofweg overeen met die van 2020 en eerdere jaren.

Uit de open opstelling werden in totaal 4.745 boeken geleend, uit het magazijn 2.067. Studenten en medewerkers van de EUR lenen naar verhouding veel uit het magazijn (1.182 van 2.067 magazijnuitleningen), leden lenen het meeste uit de open opstelling (2.916 van 4.745). 80% van de

uitleningen aan de leden kwam uit de open collectie. Daarvan werd 35% aangevraagd en 45% zelfstandig uit de kasten of van de leestafels geleend. Aanvragen via het IBL betreffen voor iets meer dan de helft boeken uit het magazijn (133 van totaal 254).

Nederlandstalige romans en geschiedenis zijn verreweg het populairst bij de leden (1.271 van 1.557 en 318 van 531). Het gebruik van de deelcollectie Grenzeloos Lezen/Reading without borders, primair gericht op buitenlandse studenten en medewerkers, voldoet inderdaad aan de bedoeling: van de 313 uitleningen gingen er 144 naar studenten en 93 naar medewerkers (naar leden: 69). De cijfers van de extern geplaatste Grenzeloos Lezen-collecties bij het International Institute for Social Studies (ISS) in Den Haag en bij Erasmus University College zijn overigens niet meegerekend. Ook Engelstalige literaire werken worden iets meer door studenten en medewerkers geleend dan door leden. Thrillers worden het meest door leden geleend, poëzie verrassend juist weer het meest door studenten en EUR-medewerkers.

4. Lezingen en activiteiten

Toen er in het najaar enige versoepeling in de coronamaatregelen optrad, kon het Leeskabinet op 13 oktober de Algemene Ledenvergadering organiseren. De vergadering werd gevolgd door een lezing door bibliothecaris Roman Koot over de Van Rijkevorsel bibliotheek, die na de vernietiging van de collectie in mei 1940 de nieuwe kern van de collectie werd. De lezing werd opgenomen en is op het YouTube-kanaal terug te zien.

Een tweede publieksevenement vond plaats op 2 november, bij de opening van de collectie Reading without Borders (Grenzeloos Lezen) in het Erasmus University College (EUC). Onder grote belangstelling nam de dean van EUC, Gabriele Jacobs, de collectie in gebruik en droeg de student poet Cindy Steward enkele gedichten voor. Berrie Vugts interviewde Michele Hutchison, de vertaler van onder meer Marieke Lucas Rijnevelds *De avond is ongemak* (*The Discomfort of Evening*). Ook dit evenement werd opgenomen en gepubliceerd op het YouTube kanaal van het Leeskabinet.

Salon Van Rijkevorsel, Parklaan 3

Bibliothecaris Roman Koot over de Van Rijkevorsel bibliotheek

Opening Reading without Borders, EUC, 2 november

De collectie Reading without Borders in de bibliotheek van het EUC

De samenwerking met de organisatie Guiding Voices (voorheen Boek & Meester) werd voortgezet met een interview door Ernest van der Kwast met de wetenschapper en schrijver Louise Fresco op 6 december. Aanleiding was de verschijning van haar boek *De plantenjager uit Leningrad*. Het interview, dat ook online te zien was, trok naar schatting enkele tientallen leden van het Leeskabinet.

Omdat publieksevenementen verder nauwelijks mogelijk noch verantwoord waren, heeft het Leeskabinet een serie van zes interviews met schrijvers gehouden in de studio op de campus van de universiteit en die vervolgens op het YouTube-kanaal van het Leeskabinet gepubliceerd. Om een groter, ook internationaal publiek te bedienen (zoals de studenten en medewerkers van de universiteit) werden de meeste interviews Engels ondertiteld. De UB maakte dit mogelijk. Alle interviews werden gehouden door Berrie Vugts. Het gemis aan publiek werd goedgemaakt door het veel grotere aantal kijkers dan in een zaal op een vaste datum en tijdstip mogelijk was geweest. Een echte topper is het interview met Sandra Langereis, over haar biografie van Erasmus, met eind 2021 al zo'n 1.500 kijkers. Zie bijlage 5 voor titels en kijkcijfers.

Interview door Berrie Vugts met Jet Bussemaker

Sandra Langereis en Berrie Vugts

Ook de boekclubs hadden te lijden onder de coronapandemie. Onder leiding van Berrie Vugts en Elsbeth van der Ploeg werden uiteindelijk twee boeken gelezen en besproken, te weten *Prachtige wereld, waar ben je* (2021) van Sally Rooney (10 november) en *Colometa* (1962) van Mercè Rodoreda (8 december). Op 25 september ontving het Leeskabinet 10 leden van het Leesgezelschap 'Tot Nut en Vermaak' uit

Middelburg. Na een inleiding over geschiedenis en collectie kregen de gasten inzage in een selectie uit de bijzondere collectie.

Presentatie bijzondere collectie voor leesgezelschap Middelburg, 25 september

5. Leden, communicatie en PR

Leden

Het aantal leden bedroeg op 31 december 2021: 917, een aanzienlijke daling ten opzichte van 2020, toen we nog 1.075 leden telden. Voor meer dan de helft kwam deze daling op het conto van de externe leden van de UB. Als reden voor opzegging werd vaak genoemd dat men niet (meer) naar de bibliotheek kwam, mogelijk ook in verband met de coronamaatregelen. Andere redenen waren verhuizing, verslechterde gezondheid en het stoppen van de HOVO-cursussen (Hoger Onderwijs voor Ouderen). Uiteraard telden we ook een aantal sterfgevallen onder de leden.

Tegenover de opzeggingen staat ook 28 nieuwe lidmaatschappen. In het laatste kwartaal waren dat er zelfs 17, deels als resultaat van de succesvolle decemberactie (cadeaulidmaatschappen door leden). Zie bijlage 6 voor meer details.

De voortgaande daling van het aantal leden is reden om in 2022 een ledenwervingsstrategie op te zetten.

Ledenvergadering 13 oktober, v.l.n.r. Roman Koot, Hen Vrolijk, Johannes de Muinck Keizer, Willemijn van Blommestein, Bas Kwakman, Tjaard Barnard

Napraten in de foyer

Ledenvergadering

De ledenvergadering werd op 13 oktober gehouden, in aanwezigheid van leden. Na melding van de namen van overleden leden en een samenvatting van wat er de afgelopen periode heeft plaatsgevonden, lichtte de penningmeester de financiële situatie toe en adviseerde de kascommissie de leden de jaarrekening aan te nemen. De zittende kascommissieleden, de heren R.W. Sypkens en A.G. Fokma, werden herbenoemd. Bij acclamatie werden daarna de voorgestelde nieuwe leden van de Hoofdcommissie, Hans Cool, Cuna-Laura Duin en Korrie Louwes, benoemd. Het laatste agendapunt betrof de hoogte van de contributie. De ledenvergadering ging akkoord met het voorstel van de Hoofdcommissie om de contributie te verhogen, van 35 naar 40 euro voor het individueel lidmaatschap, van 40 naar 50 voor een uitgebreid lidmaatschap.

Na de vergadering hield Roman Koot de jaarlezing, over de Van Rijkevorsel bibliotheek.

Communicatie

In de beleidsnota werd al geconstateerd dat het wenselijk, zo niet noodzakelijk was om de communicatie over de activiteiten en de collectie van het Leeskabinet te intensiveren. In 2021 werd door het RLK en de UB een Activiteitencommissie in het leven geroepen, die hiervoor coördinerend, structurerend en ondersteunend kan optreden. Een inventariserend overzicht van uitgevoerde en mogelijke communicatie-uitingen (inclusief lezingen, interviews en tentoonstellingen) zorgde voor een inzichtelijk kader, een interne culturele agenda biedt daarnaast een praktische kapstok om bijvoorbeeld sociale media berichten op te baseren.

Van de succesvolle tweemaandelijks RLK-nieuwsbrief werden zeven edities verstuurd naar ongeveer 900 mailadressen, waaronder ca. 750 leden. De respons schommelt tussen de 50 en 60 procent. Alle nieuwsbrieven zijn terug te lezen via de website (<https://www.eur.nl/campus/rotterdamsch-leeskabinet/nieuwsbrief>). Aan de samenstelling van de nieuwsbrief werd niet veel veranderd. De edities bevatten praktische informatie over het RLK en de UB, aankondigingen van lezingen e.d., aanbevelingen van medewerkers en leden, nieuwe boeken nader belicht, de rubriek Uitgelicht voor bijzondere boeken uit de collectie en literair-cultureel nieuws uit het Rotterdamse.

Op de website, die actueel werd gehouden, werden wederom de driemaandelijks aanwinstenlijsten gepubliceerd, die via een digitale lijst met onderwerpscategorieën direct doorlinkt naar de bibliotheekcatalogus (<https://www.eur.nl/campus/rotterdamsch-leeskabinet/collectie/aanwinsten>). Het digitale informatieplatform LibGuide (<https://libguides.eur.nl/rlk/>) werd daarentegen nauwelijks aangevuld, mede door het ontbreken van (positieve) respons op het aanbod. In 2022 zal overwogen worden of en op welke wijze dit platform een rol zal blijven spelen in de informatievoorziening.

De samenwerking met *Twijfel*, het periodiek van de studenten van de Erasmus School of Philosophy (ESPH), werd gecontinueerd. In nummer 21, van juni 2021 verscheen de weerslag van een gesprek met Roman Koot over de boekenkast van het Leeskabinet. In de verschenen nummers adverteerde het Leeskabinet met een citaat van Jorge Luis Borges ('Ik heb mij het paradijs altijd als een bibliotheek voorgesteld'). Voor Rotary Club Rotterdam hield Roman Koot op 26 mei een lezing over de Van Rijkevorsel bibliotheek.

Publicaties

- Roman Koot, 'De Van Rijkevorsel bibliotheek in het Rotterdamsch Leeskabinet', *Jaarboek voor Nederlandse Boekgeschiedenis* 28 (2021), pp. 223-258. Open access: <https://doi.org/10.5117/JNB2021.010.KOOT>. De lezing is terug te zien op: <https://www.youtube.com/watch?v=HvTPwxKUyv0>.

- Roman Koot, 'Collecties Nederlandse kaarten: het Rotterdamsch Leeskabinet', *Caert-Thresoor* (2021) nr. 4, pp. 30-31.
- Roman Koot, 'De punt in de bibliotheek', in: Peter de Jong en Arno Bauman, *Drs. P en de punt*, Vlaardingen 2021, pp. 6-7.
- Mark Tieleman, 'De boekenkast van ... Roman Koot, bibliothecaris RLK', *Twijfel. Wijsgerig faculteitsblad Erasmus Universiteit Rotterdam* nr. 21, juni 2021, pp. 17-20.

6. Rotterdam Boekenstad

In 2021 is het project Rotterdam Boekenstad weer opgepakt. Het team dat het project in goede banen leidt werd uitgebreid en bestaat nu uit Roman Koot (RLK/UB EUR), Ron Brand (conservator Maritiem Museum Rotterdam) en John Tholen (conservator Erasmuscollectie Bibliotheek Rotterdam). Mede-initiatiefnemer Alex Alsemgeest moest zijn inspanningen afbouwen, sinds hij conservator boeken was geworden bij het Rijksmuseum in Amsterdam. Het driedelig doel bleef hetzelfde: een presentatie tijdens het IFLA congres in 2023, het beter ontsluiten van het bezit aan Nederlandse drukken tot 1801 van de Rotterdamse erfgoedbibliotheken in de STCN (Short Title Catalogue Netherlands) en het voorbereiden van een publicatie waarin het Rotterdamse bezit is beschreven, tegen de achtergrond van de boekgeschiedenis van de stad. Ten behoeve van de publicatie werd begonnen met het samenstellen van een groslijst van mogelijke titels, terwijl voor het STCN-deel stageplekken voor studenten boekgeschiedenis werden ingesteld bij het Leeskabinet en de UB, het Maritiem Museum en het Stadsarchief. Deze stages zullen in het voorjaar van 2022 plaatsvinden.

7. Hoofdcommissie

Na het vertrek van Irma Thoen in 2020 werden drie nieuwe leden gevraagd om zitting te nemen in de Hoofdcommissie, te weten Hans Cool, Cuna-Laura Duin en Korrie Louwes. Hans Cool neemt de taak als penningmeester over van Johannes de Muinck Keizer, die deze functie gedurende vele jaren heeft vervuld. De algemene ledenvergadering benoemde de drie nieuwe bestuursleden.

Hans Cool

Cuna-Laura Duin

Korrie Louwes

8. Personeel

Eind februari ging Anette Barreto met pensioen, na een dienstverband van meer dan twintig jaar. In die twintig jaar verzorgde Anette onder veel meer de administratie van de leden en de financiën en verzorgde ze de abonnementen van de tijdschriften en het bindwerk. Ze was gastvrouw aan de balie en bij de lezingen en andere evenementen. Anette werd per maart opgevolgd door Farina Rodjan, die zich

in haar taken concentreert op de leden- en de financiële administratie. Mede door de vernieuwde organisatiestructuur was het mogelijk de abonnementenadministratie en de organisatie van het bindwerk te laten verrichten door andere medewerkers uit de afdeling Collecties van de UB. De takenpakketten van de andere medewerkers werden licht aangepast, zoals de bestellingen van boeken en de verwerking van acquisities. Roman Koot nam een grotere rol bij de acquisities en het inhoudelijk beheer van de bijzondere collecties van de UB.

Anette Barreto

Farina Rodjan

9. Financiën

In bijlage 7 is de staat van baten en lasten over 2021 opgenomen. Een uitgebreide jaarrekening is op verzoek digitaal beschikbaar.

Aan de batenzijde is te zien dat er in 2021 voor een bedrag van € 24.626 aan contributies en giften is binnengekomen, een kleine toename ten opzichte van 2020 (€ 23.430). Deze toename is gerealiseerd door de verhoging van de jaarlijkse contributie, waardoor deze bate ondanks het geleden ledenverlies toch is toegenomen.

Tegenover deze operationele baten heeft de Vereniging in 2021 een totaal van € 45.178 aan operationele lasten gehad, bestaande uit de aanschaf van boeken en periodieken (€ 35.861) en algemene kosten (€ 9.317, met name kosten van lezingen, restauratie- en inlijstingskosten, licenties en bankkosten).

Het is te danken geweest aan de positieve resultaten op de beleggingsportefeuille dat het 'operationele verlies' van - € 20.552 gedragen kon worden door de Vereniging: in 2021 bedroeg het netto financiële resultaat €28.169. Samen met een kleine bijzondere bate van overige inkomsten (€ 62) komt hierdoor het jaarresultaat uit op een winst van € 7.678, dat aan de reserve exploitatievoorziening zal worden toegevoegd.

Het jaar sluit financieel dus positief af, en beter dan het voorgaande jaar waarin een verlies van -€11.767 werd genoteerd. Belangrijk evenwel is hierbij aan te tekenen dat het positieve resultaat volledig te danken is geweest aan de ontwikkelingen van de beleggingsportefeuille. In 2022 lijken aandelenmarkten echter een ander beeld te laten zien dan voorgaande jaren. Ondanks dat we een defensief beleggingsprofiel hanteren is het daarmee twijfelachtig of er in 2022 positieve resultaten geboekt zullen kunnen worden op het vermogen ad € 363.726 dat ultimo 2021 voor investering beschikbaar was. Voor de continuïteit van de Vereniging zal het belangrijk zijn de 'operatie' gezonder te maken, bij voorkeur door meer betalende leden te werven.

Bijlage 1 : Hoofdcommissie, commissarissen, kascommissie en medewerkers

Hoofdcommissie

Mr. H.E.M. Vrolijk, voorzitter
 Prof. dr. C.W.A.M. van Paridon, secretaris
 Mr. J. de Muinck Keizer, penningmeester (tot 13 oktober)
 H.W. Cool MA, penningmeester (vanaf 13 oktober)
 Dr. T.R. Barnard
 Mevr. mr. E.W. van Blommestein
 Mevr. C.-L. Duin (vanaf 13 oktober)
 Dhr. B.F. Kwakman
 Mevr. K. Louwes (vanaf 13 oktober)

Commissarissen

Prof. dr. E.H. Cossee (overleden)
 Mevr. drs. A.M.L.R. Djajasoebata
 Drs. J.H. van Dorp
 Mevr. mr. A. Dupain
 Mevr. mr. E.M. van der Dussen
 Mr. J.J.H. Gerritzen
 Mevr. M. Heiden
 Mevr. dr. H.J.C. van Herwaarden-Rijlaarsdam
 J.D. Hillen
 Mr. M. Hooykaas
 Mevr. mr. H.C. ter Kuile-van der Hoeven
 Prof. dr. W.M. Lammerts van Bueren
 Mevr. D.X. Lansdaal-Schuit
 Mevr. drs. J. de Man
 Dr. R.L. Schuurisma
 Dr. P.E.L.J. Soetaert
 Dr. J. Spoelder
 Mr. G.C. van den Steenhoven

Kascommissie

A.G. Fokma
 R.W. Sypkens

Medewerkers

Drs. R.H.J. (Roman) Koot, bibliothecaris
 M.A.R. (Anette) Barreto-Rodrigues Pereira (tot 1 maart)
 F. (Farina) Rodjan (vanaf 1 april)
 A. (Arie) Kers
 Drs. E. (Elsbeth) van der Ploeg
 Dr. A.J. (Berrie) Vugts
 Dr. T. (Tela) Pamir (vrijwilliger)
 M.A. (Margriet) van Duin-Zijlstra (vrijwilliger)

Bijlage 2: Verdeling boekaanschaf (in procenten en banden)

<i>Verdeling boekaanschaf</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Geschiedenis	13	13	15
Wijsbegeerte en theologie	5	5	4
Kunst en kunstgeschiedenis	10	8	7
Taal en letterkunde	57	61	63
(incl. literatuurgeschiedenis)	(11)	(13)	(11)
(incl. deelcollectie Grenzeloos Lezen) 84 t.	onbekend	(7)	(8)
Sociale wetenschappen/maatschappij	7	5	5
Overige vakgebieden	8	8	6
	100%	100%	100%
<i>Aanwinsten (aankoop)</i>	<i>1.191</i>	<i>1.106</i>	<i>1.158</i>
<i>Aanwinsten (nieuwe geschenken)</i>	<i>539</i>	<i>419</i>	<i>1.589</i>
<i>Aanwinsten totaal</i>	<i>1.730</i>	<i>1.525</i>	<i>2.747</i>

Bijlage 3: Aantal uitleningen 2021 per categorie (aantallen en percentages)

Tussen haakjes de aantallen van 2020.

<i>Type lener</i>	<i>Aantal uitleningen</i>		<i>Percentage uitleningen</i>		<i>Unieke leners</i>	<i>Aantal items per lener</i>
RLK Member	1.664 (1.431)		24% (23%)		131 (135)	13 (11)
RLK Member Plus	2.004 (1.911)		30% (30%)		122 (162)	16 (19)
RLK Members totaal		3.668 (3.342)		54% (53%)		
EUR medewerkers	1.312 (1.244)		19% (20%)		190 (208)	7 (6)
EUR studenten	1.452 (1.452)		21% (23%)		501 (901)	3 (3)
EUR totaal		2.764 (2.711)		40% (43%)		

Externe leden (andere universiteiten)	126 (81)		2% (1%)		19 (19)	7 (4)
Interbibl. leenverkeer	264 (210)		4% (3%)			
Totaal	6.822 (6.344)		100%		928 (985)	7 (6)

Bijlage 4: Activiteiten 2021

- 13 oktober Roman Koot, *De Van Rijckevorsel bibliotheek in het Rotterdamsch Leeskabinet*. Lezing bij de Algemene Ledenvergadering, ca. 65 bezoekers. De lezing werd opgenomen voor het YouTube kanaal.
- 2 november Opening Reading without Borders, bibliotheek Erasmus University College, met medew. van Gabriele Jacobs (dean), Cindy Steward (student poet). Berrie Vugts interviewde vertaler Michele Hutchison. Aantal bezoekers ca. 70. De opening en het interview werden opgenomen voor het YouTube kanaal.
- 6 december Louise Fresco, interview door Ernest van der Kwast (Guiding Voices), n.a.v. *De plantenjager uit Leningrad*, in Arminius. Enkele tientallen RLK-leden aanwezig.

Bijlage 5: Kijkcijfers YouTube kanaal RLK

In 2020 hield Berrie Vugts zesmaal een interview met een schrijver, die werden opgenomen en gepubliceerd op het YouTube kanaal van het RLK:

<https://www.youtube.com/channel/UC9wxk9u8M0luHgyzrBhTUQA/videos>

De interviews werden Engels ondertiteld.

Datum opname	Inhoud	Aantal kijkers per 31-12-2021
16 februari	Emy Koopman, n.a.v. <i>Boek van alle angsten</i>	280
7 mei	Naomi Oosterman (EUR Faculteit ESHCC), thema kunstroof	300
27 mei	Sandra Langereis, n.a.v. <i>Erasmus, dwarsdenker</i>	1.500
25 juni	Raoul de Jong, n.a.v. <i>Jaguarman</i>	370
25 juni	Emma Curvers, n.a.v. <i>Melktanden</i>	200
21 september	Jet Bussemaker, n.a.v. <i>Ministerie van verbeelding</i>	365
13 oktober	Lezing Roman Koot, Van Rijckevorsel bibliotheek	75
2 november	Registratie opening Reading without Borders EUC	135
Totaal		3.225

Ook eerder opgenomen en gepubliceerde interviews trokken veel kijkers, zoals die met EUR hoogleraar Willem Schinkel (1.200) en Kristien Hemmerechts (250).

Bijlage 6: Aantal leden

<i>Aantal leden (per 31-12)</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Individuele leden	315	317	290
Huisgenoten-leden	554	544	482
Overigen	50	36	37
Kennismakingslidmaatschappen	76	15	12
Externe leden via UB	177	163	96
<i>Totaal</i>	<i>1.172</i>	<i>1.075</i>	<i>917</i>

Bijlage 7: Staat van baten en lasten

	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Lasten			
Boeken en periodieken (2021 boeken: 25.758 / periodieken: 10.103)	36.710	35.521	35.861
Algemene kosten (incl. lezingen, bank- en accountantskosten, pr en bestuurskosten)	10.571	13.140	10.108
<i>Totaal lasten</i>	<i>47.281</i>	<i>48.661</i>	<i>45.969</i>
Baten			
Contributies	22.790	21.930	23.126
Donaties		1.500	1.500
Interest bank/ giro	123	2	37
Dividend	4.415	7.534	1.736
Interest obligaties	3.149	2	-
Winst/verlies verkoop effecten	3.955	3.402	-
Koersverschillen aandelen/obligaties	-	1.219	27.136
Overige inkomsten	1.405	1.305	62
<i>Totaal baten</i>	<i>35.837</i>	<i>36.894</i>	<i>53.597</i>
<i>Saldo</i>	<i>- 11.444</i>	<i>- 11.767</i>	<i>+ 7.628</i>

Bijlage 8: Lijst van schenkers*Personen*

E. Ansenk, J. Beranova, J. Boddaert, A. Bosma, P. Bosma, P. Drion, M. van Duin-Zijlstra, E. van der Dussen, H. Gerritsen, A. Goudriaan, G. Gulan, M. van Hattem, R. Baron van Hövell tot Westerflier, J. de Jong, L.A.A. de Jong, P. de Jong, L. van Kessel, B. Kester, R. Koot, B. Kwakman, K. van Leeuwen, R. Lapré, Chr. Melissen, J. de Muinck Keizer, K. Plaisier, Th. van der Pluijm, D. van de Poel, Familie Potjewijd, V. van de Reijt, R. Reshef, Erven Nora Schadee, W. Smulders, J. van Soest, A.M. Stein-Pronk, J.-P. Thiollet, E. Valente, H. Vrolijk, A. van de Wiel.

Instellingen en bedrijven

Antiquariaat Fokas Holthuis, Duitsland Instituut (Amsterdam), Erasmus Universiteit Rotterdam, Indische Genealogische Vereniging, Japan Publishing Industry Foundation for Culture (JPIC), Leesgenootschap Tot Nut en Vermaak, Stichting Bevordering van Volkskracht, Stichting De Roos, Uitgeverij Matrijs, Veilinghuis Bubb Kuyper.